

ความท้าทายของผู้แปรรูปกุ้งไทย

1 **วัตถุดิบกุ้งมีน้อยและราคาสูงกว่าคู่แข่ง** ตามต้นทุนการเลี้ยงที่สูง ส่งผลให้ราคา กุ้งปากบ่องขนาด 70 ตัว/กก. ของไทยสูงกว่าคู่แข่ง (รูปที่ 5)

2 **ข้อตกลงทางการค้าที่เสียเปรียบคู่แข่ง**

ก่อนนโยบายกีดกันการค้า Trump 2.0

- ในตลาดสหรัฐฯ แม้ไทยไม่โดนมาตรการตอบโต้การกีดกันตลาดและการอุดหนุน (AD/CVD) แต่ราคาสินค้าของคู่แข่งที่โดนคิดภาษีแล้ว ยังต่ำกว่าไทย เนื่องจากไทยมีต้นทุนที่สูงกว่า
- ในตลาด EU ไทยถูก EU ตัดสิทธิ GSP ทำให้ต้องเสียภาษีสูงถึง 12 - 20% ขณะที่คู่แข่ง อาทิ อินเดีย อินโดนีเซีย ที่ได้สิทธิ GSP เสียภาษีเพียง 4.2 - 7% เท่านั้น

หลังนโยบายกีดกันการค้า Trump 2.0

- คู่แข่งมีแต้มต่อมากกว่าไทย จาก Reciprocal Tariff ของไทย ซึ่งอยู่ที่ 36% สูงกว่าคู่แข่งหลักเกือบทั้งหมด ยกเว้นเวียดนาม (รูปที่ 6) ทำให้ไทยมีแนวโน้มสูญเสีย Market Share ให้คู่แข่งในตลาดสหรัฐฯ มากขึ้นไปอีก

รูปที่ 5 : ราคากุ้งปากบ่อง ปี 2567 ไทย vs คู่แข่ง
(ขนาด 70 ตัว/กก.)

เอกวาดอร์	อินเดีย	ไทย
92 บาท/กก.	115 บาท/กก.	131 บาท/กก.

ที่มา : กรมประมง และ สศก.

รูปที่ 6 : อัตราภาษีการส่งกุ้งเข้าสหรัฐฯ

ผู้ส่งออก	AD	CVD	Reciprocal Tariff	ภาษีรวม
ไทย	0%	0%	36%	36.00%
เวียดนาม	25.76%	2.84%	46%	74.60%
อินโดนีเซีย	3.90%	0%	32%	35.90%
อินเดีย	2.49%	5.77%	26%	34.26%
เอกวาดอร์	0%	3.78%	10%	13.78%

ที่มา : Shrimp Insights
ข้อมูล ณ วันที่ 3 เม.ย. 2568

อุตสาหกรรมกุ้งไทยยังมีโอกาสพัฒนาเพื่อไปต่อ

แม้อุตสาหกรรมกุ้งไทยต้องเผชิญความท้าทายจากปัญหาเชิงโครงสร้างหลายประการ แต่การส่งเสริมให้ตรงจุดจะช่วยสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงที่ยังอยู่ในอุตสาหกรรมสามารถดำเนินธุรกิจและเติบโตต่อไปได้ ดังนี้

อุตสาหกรรมกุ้งมีโอกาสการพัฒนาอย่างไรบ้าง ?

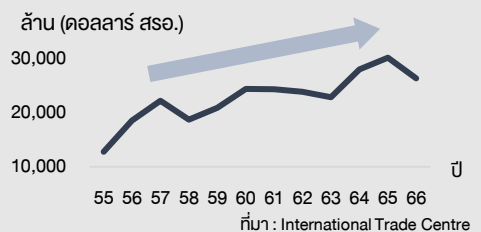
1 ในตลาดโลกกุ้งเป็นสินค้าประมงที่มีความสำคัญและยังมีศักยภาพในการเติบโต เมื่อเศรษฐกิจโลกฟื้นตัว ความต้องการบริโภคกุ้งจึงมีแนวโน้มเติบโตอีกครั้ง

- มูลค่าการส่งออกกุ้งในตลาดโลกอยู่ที่ราว 17% ของการส่งออกสินค้าประมงทั้งหมด เป็นรองเพียงกลุ่มปลาแซลมอนและปลาเก๋าเท่านั้น โดยกุ้งขาวได้รับความนิยมสูงสุด จากข้อมูลย้อนหลังการส่งออกกุ้งในตลาดโลก (รูปที่ 7) แม้ความต้องการกุ้งจะได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจในบางช่วงเวลา แต่โดยรวมแล้วอยู่ในทิศทางเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง
- กุ้งมีรสชาติที่เป็นเอกลักษณ์ และตอบโจทย์ Mega Trend รักสุขภาพ เนื่องจากเป็นโปรตีนที่มีไขมันน้อย มีสารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย จึงเป็นโปรตีนที่มีแนวโน้มเป็นที่ต้องการในอนาคต

2 **ไทยยังมีโอกาสในตลาดกุ้งพร้อมทาน** อาทิ กุ้งกระป๋อง ลูกชิ้นกุ้ง กุ้งชุบแป้งทอด จากสัดส่วนมูลค่าการนำเข้ากุ้งพร้อมทานย้อนหลัง 5 ปี ไทยทำได้ดีในตลาดที่นิยมอาหารประเภทนี้ โดยในปี 2567 ไทยครอง Market Share ถึง 92% ในตลาดญี่ปุ่น ด้านตลาดสหรัฐฯ ไทยก็มี Market Share เพิ่มขึ้นต่อเนื่อง อยู่ที่ 37% ในปี 2567 (รูปที่ 8) นอกจากนี้ ในตลาดกุ้งพร้อมทานสหรัฐฯ ไทยมีคู่แข่งสำคัญเพียงรายเดียว คือ เวียดนาม ไทยจึงอาจได้รับอานิสงส์ หากมีการคิด Reciprocal Tariff (ไทยมีแนวโน้มโดนคิดน้อยกว่าเวียดนาม)

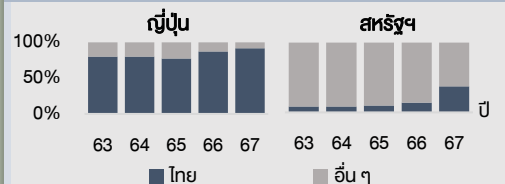
3 **ไทยมีโอกาสในการพัฒนาโดยเน้นคุณภาพและความยั่งยืน** ปัจจุบันผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะให้ความสำคัญกับประเด็นนี้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความปลอดภัยของอาหาร หรือการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นโอกาสของไทยซึ่งมีสินค้าคุณภาพสูง และมี Supply Chain ครบวงจร ทำให้การปรับตัวไปผลิตอย่างยั่งยืนทำได้ง่าย ปัจจุบันกรมประมงได้เริ่มโครงการพัฒนานวัตกรรมการเลี้ยงกุ้งคาร์บอนต่ำ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)

รูปที่ 7 : มูลค่าส่งออกกุ้งในตลาดโลก

ที่มา : International Trade Centre

รูปที่ 8 : สัดส่วนมูลค่าการนำเข้ากุ้งพร้อมทาน

ที่มา : International Trade Centre

อุตสาหกรรมกุ้งไทยจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้สอดคล้องกับโครงสร้างในปัจจุบัน จากการลงพื้นที่พบผู้ประกอบการ และเกษตรกรของธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้เขียนได้พบตัวอย่างการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม รวมถึงแนวทางการปรับตัวที่จะช่วยลดความเสียหาย และเพิ่มโอกาสของอุตสาหกรรมกุ้งไทย ทั้งด้านการเพาะเลี้ยงวัตถุดิบกุ้ง รวมถึงการแปรรูปและส่งออก ดังนี้

ตัวอย่างการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเพาะเลี้ยงที่น่าสนใจ

Key Message

ลดต้นทุน ↓

เพิ่มอัตรารอด ↑

ตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อ

คุณหริณทร์ สือประสงคจิตร์

ประธานชมรมผู้เลี้ยงกุ้งจังหวัดกระบี่

- ✓ ติดตั้งแผง Solar Cell ขนาด 50 KW ในบ่อพื้นที่ 40 ไร่ สามารถลดค่าไฟฟ้าได้ราว 20% คืนทุนภายใน 3 ปี
- ✓ ตรวจคุณภาพน้ำ และใช้จุลินทรีย์ปรับสภาพน้ำ ทำให้อัตรารอดสูงกว่า 80% และลดต้นทุนได้ราว 2 บาท/กก.
- ✓ จับกุ้งแบบ Partial โดยในหนึ่งรอบการเลี้ยง แบ่งจับกุ้งหลายครั้ง เพื่อลดความเสี่ยงกุ้งเสียหาย และตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อที่ต้องการกุ้งขนาดต่างกัน

คุณบุญเยี่ยม รัตนวิชา

อดีตผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงกุ้งลุ่มน้ำปากพนัง

- ✓ ใช้ระบบ Autotfeed ในการให้อาหาร ทำให้สามารถจัดการฟาร์มกุ้งขนาด 25 ไร่ ได้โดยใช้แรงงานเพียง 1 - 2 คน ลดต้นทุนแรงงานได้มากกว่า 50%

ศูนย์พันธุ์วิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)

- ✓ พัฒนาลิขสิทธิ์ AquaJade จากสาหร่าย ซึ่งช่วยเพิ่มอัตรารอดในกุ้งที่ติดเชื้อไวรัสตัวแดงดวงขาวจากน้อยกว่า 10% เป็นราว 70%
- ✓ พัฒนากุ้งกุลาดำพันธุ์ใหม่ ที่ทนทานต่อโรค ไทโร รสชาติดี

แนวทางการพัฒนาสำหรับการแปรรูปและส่งออก

- ✓ มุ่งเน้นตลาด Premium และสินค้าพร้อมทาน รวมถึงหลีกเลี่ยงการแข่งขันด้านราคา ผู้ประกอบการหลายรายต่างเห็นตรงกันว่าแนวทางนี้เป็นทางรอดของอุตสาหกรรมกุ้งไทย ถึงแม้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจะช่วยลดต้นทุนได้ แต่อาจยังไม่เพียงพอสำหรับการแข่งขันในตลาดโลก นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของนโยบายการค้าโลก การตั้งกำแพงภาษีของคู่ค้าอาจทำให้การแข่งขันด้านราคายากขึ้นไปอีก โดยอุตสาหกรรมกุ้งไทยควรชูจุดเด่นที่ไทยทำได้ดี อาทิ
 - **กุ้งไทยมีสีเข้ม เป็นที่ต้องการของตลาด Premium ในจีน** จากการที่ไทยมีองค์ความรู้ในการเลี้ยงและต้มที่ดีกว่าคู่แข่ง โดยชาวจีนนิยมบริโภคกุ้งที่ปรุงแล้วมีสีแดงเข้มสวยงามในวงสำคัญ เนื่องจากสีแดงเป็นสีมงคลตามความเชื่อของชาวจีน
 - **ไทยสามารถส่งออกกุ้งมีชีวิต ซึ่งเป็นสินค้ามูลค่าสูงไปยังประเทศจีน** เนื่องจากตำแหน่งที่ตั้งที่ใกล้ และมีเที่ยวบินตรงไปยังเมืองใหญ่ในจีน โดยกุ้งมีชีวิตของไทยได้รับความนิยมมากจากภัตตาคารในจีน ในปี 2567 ไทยครอง Market Share เป็นอันดับ 1 คิดเป็นราว 72% ของการนำเข้ากุ้งกลุ่มนี้ทั้งหมดของจีน ซึ่งเป็นผู้นำเข้ากุ้งมีชีวิตรายใหญ่ที่สุดของโลก
 - **ไทยมีกระบวนการแปรรูปกุ้งเป็นผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายและเป็นที่ต้องการของตลาด** เช่น กุ้งกึ่ง กุ้งชุบเกล็ดขนมปัง ซึ่งเป็นที่ยอมรับในด้านรสชาติและคุณภาพในตลาดต่างประเทศ สะท้อนจากสัดส่วนการนำเข้ากุ้งพร้อมทานของผู้บริโภคหลักทั้งญี่ปุ่น และ สหรัฐฯ ที่ไทยมี Market Share เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (รูปที่ 8)
 - **กุ้งไทยมีสารตกค้างต่ำ** เนื่องจากไทยมีทักษะการเพาะเลี้ยงที่ดี และมาตรฐานการแปรรูปที่เข้มงวด จากข้อมูลขององค์การอาหารและยาสหรัฐฯ (FDA) ในปี 2567 กุ้งไทยมีกรณีโดนแบนจากการพบยาปฏิชีวนะค่อนข้างน้อย โดยผู้ส่งออกไทยโดนแบนเพียง 2 ราย ขณะที่ผู้ส่งออกอินเดียโดนแบน 31 ราย และผู้ส่งออกเวียดนามโดนแบน 18 ราย

รวมถึงสนับสนุนให้เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานความยั่งยืน เช่น มาตรฐาน ASC เพื่อให้มีวัตถุดิบที่สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้ากลุ่ม Premium นอกจากนี้ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์กุ้งที่มีมูลค่าเพิ่มสูง อาทิ กุ้งปรุงแต่ง กุ้งพร้อมทาน เพื่อเพิ่มผลกำไร และสร้างจุดเด่นให้กับกุ้งไทย โดยใช้จุดแข็งที่มี Supply Chain พร้อมกว่าคู่แข่ง และต้องเน้นการประชาสัมพันธ์ว่ากุ้งไทยเป็นกุ้งคุณภาพสูง